

КЭЛЭН ИХЭР БЫРААҢЫННЫГЫНАН!

ХАЬЯППЫТ ТУЬУНАН

П. И. ПОПОВ, редактор

РСФСР-ын Верховный Советын Президиумын тохсундны 13-күндүгээр Россия бэлчээтн күнүнүн биллэрдэ. Ити, багар, сорох дьон хөтөрнөгэр соһуччу буолуода. Хайдах да дьабат иһин, сый зайы биһиги, журналистар, полиграфистар, бэлбэйт нүмүгүт динэн бэллээсэн аһарар дэбатиһи аһы иһи.

Оройуон хаһыата элбэх тиражынан кун айыы тахсар хаһыаттары кытта, биллэн турар, информацияда куоталаспат. Кини сыала-сорууга, уопсайынан дафаны, атынаах дин салгылык. Экономиккада, общество олохор тахсан эрар уларыйыылары бары өртүнөн оройуонмутугар сыһылары тутан көрдөрөн иһин, ити кэмгэ оройуон саамай уустук проблемаларын дьонго-сэргэҕэ ойдууу — бу хаһыаппыт анала. Айылда-климат өртүнөн төрүкү да атадаста-былга олохтот төрөөбүт оройуонмут кыһалдата таабынан көрөһөн сүөх аһаан кыһалыгы суруйбаккыт, ыччаты итэриэ-һиргэппэккит дьээн биһигини уот харахха этэн сэмэлииллэр. Онуоха эби хаһыат үлэтигэр активнайдык кыттан суруйар дьоммут таппа сааһыран эрэллэр. Оттон сааһырыт иһи аныгы ыччат бары кыһалдатын өйдөөн-той-доон суруйара олус уустук суол. Эдэр киһилэни кэпсэтин, дьынэр, адыас атын тоналыыстаах. «Бүчүкүт проблемата» дьээн ааттамыр биһр саамай уустук темабытын сырдатты хаһыат ыччаты кытта табынстэнтэ кэпсэтин «ута-дын» таба туттадына эрэ кыалдыа.

мэдээн турарын бары да сэрэйгэр буолуохтааххыт. Хайыат урут тыа хаһаа-йыстыбатыгар, атын да салаада кэрэни-кэрэин арааран туруорбут проб-лемалара урукку нээлтэ-риттэн табыстылар. Ку-рааны утары охсуһуу, уу-ну хаһаанын курдук улам сытырхайан нэр проб-лемада система улары-йыта хаһаайыстыба ным-матын талын баайы дуо-лу чааһынай бас билгизэ бээрин курдук, онтон да атын урут үөйбөтөх ахты-батых бопуруостарбытын сэргэстэбиннэрдэ. Ити — экономикада. Атын эйгэсэ — биэр итинник. Манна барытыгар хайыат, бил-лэн турар, дьон араас санаатын заадаччыга тиэр-дээчин эра буолуу суох-таах.

Сорохтор «үлэ туһунан хаһаа элбэхтик суруйабыт» диэнчилэр. Бу эмнэ биһи-гини толкуйдатыах тус-таах. Оройуонмут түбүгэ, кыһалдата төһө да элбэ-гин иһин, дьону сынык-тар, сэргэхситэр, санаат-тан, олохтон тэйиэ арал-дыта түһэр суруйуулар эмнэ наадалар диэн этэл-лэр ити аата. Уолсайынан, редакция хайыат заадач-чыларын санааларын, ки-никтэр тугу орхун сонур-гууларын төһө кыалла-рынан иизигник үөрэтэр ньымалары көрдүөхтээх.

Хайыаппыт 60 сылын бэллэтээн аһардыбыт. Ки-ни историята — Чурапчы дьонун бу кэмгэ олорон ааспыт олохторун быстыс-пат соргодо. Кини саһар-

Манна сыйшаран эгтэх хэ редакция дьон тус бэ. Икээрин санааларын бэ. чөөрөм таһаарар быраапта- рынан туһана сатымал- рын өйдүүр усна өйүүр. Арай билигнчиги курдун ба- йа. Лейнэн кытта сыйшаа- нга тэшиян тулуйбат буол- бут кимиз билигнчиги бэри да бириг умнуо суохтаах- пыт: бэчээт нөүгө кэпсэ- тин мэлдьи снэрдөөх буо- дуохтаадын, киһи достоин- ствогын күлүгүрдэрэ са- таамагыт.

«Сага олох» суртуу урукку хайа да смлаавар көхтөөхүүк барбыта үрддөр. Былырын тохсууһу 1 күнүгүздүнэн оройуон хаһыатын тиража 4097 экземплар эбит буоллармыт, быһыл суртааччыбыт 273-нэ эбиллинэ. «Сага олох» бэйэтин адааччыларын кытта мэдди сүбэлэһэр, сырдатар бопсуроостарытار пинилер интервьестарын дучооттуур хаһыат дэттэр, хас биридди дыһабы аны да куутуулаах малдыт буолта турдар диэн бада санаалаахпыт билиги, журналистар. Оройуон хаһыатыгар сурушпатах маларааһа, суох да буолуо. «Сага олох» биридди киһи интервьениин сурутан аавар хаһыата буолбатах, бу—мал, дыһа көргөн хаһыата. Онон редакция олохтуттан ошоньоругар дыһа киһи түгү сонургуурун төһө кыалларынан билэ сатыра наада. Ыччанна анаан кыһаа,хоту суруйбаккыт, ыччаты интервьениргэппэккит диэн билигини уот харахха этэн сэмэлииллэр. Онуоха эби хаһыат үлэтигэр активнайдык кыттан суруйар дьоммут залла сааһыран эрэллэр. Оттон сааһыбыт киһи аныгы ыччат бары кыһалбатын өйдөөн,төйдөөн суруйара олус уустук суол. Эдэр киһилиин кэпсэтин, дьынэр, адысатын тоналыностаах. «Ыччат проблемата» диэн ааттыыр биһр саамай уустук темабытын сырдататы хаһыат ыччаты кытта тэбис-төнгө кэпсэтин «утабын» таба туттадына эрэ кыаллыада.

Сорохтор «үлэ туһунан
наһаа элбэхтик суруйадыт»
дизчытэр. Бу эмиэ бини-
гини толкуйдааһах тус-
таах. Оройуоммут түбүгү,
кыһалбата төһө да элба-
дын иһин, дэону сыһына-
тар, сэрэгхситэр, санаат-
тан олооттон тэйигэ, арал-
дыта түбэр суруйуулар
эмиэ наадалар диэн этэл-
лэр ити аата. Уолсайынан,
редакция хаһыат аадаач-
чыларын санаатарын, ки-
һилэр тугу ордуу сонур-
гуулларын төһө кыакала-
рынан нигиник үөрэтэр
ныһаалары көрдүхтэх.

Хайнааныг 60 саяын бэлтгээн ахардыгт. Кини историкта—Чуралчы дьонун бу нэмгэ олорон ааспыт олохторун быстгэлат сорьото. Кини саһар-быт страншчалара бийиги ийаларбыт, адаларбыт, убайдарбыт, эднийдэрбыт, бинр дойдулаахтарбыт тустарынан кэпэс да элдэри кэсэни туруохтара. «Социализм суолун» бастагы нүмэргэ бэчээтэни тарҕактарыгар балаһан балаһан айыи сэргэхсийи буолбута. Ити курдук «Сага олохтук» аны да дьону-сэргэни сэргэхсигэр үтүө санааны күүртүү, күүдүүтэ туруо дьэн эрэнэбин.

САНА ОЮХ

ХАБИАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 4 (7233) ● 1992 сэл. Тохсунньу 11 күнэ. Суббота ● Сыанага 8 харчы

Саха Республикатын Верховнай Советын депутата кэпсиир

УМНУЛЛУБАТ КҮН

Саха ССР Верховнай
Советын уочарата суох
тохсус сессиятын үөрүү-
лээх түгэнэ музыкальнай
театра буолла. Президен
М. Е. Николаев куучча-
лым сахалыы тыллары-
нан аңдарар бизиригэ ула-
хан долгутуулаах этэ.
Ити церемонияда бийиги
оройуонтан алта буолан
сырыттыбыт. Историк В.
Н. Иванов Саха сирин
историятыттан быһа тар-
дан кэпсэйтэ. Президент
итэрдэллээх киһитэ Ю. Н.
Саввинов тыл эттэ. Арыс
уон алта састаах ытык
кырдыааспыт, саха на-
роднай суруйааччыта Д.
К. Сивцев — Суорун Омо-
лунан саха бастаах Прези-
дентин сахалыы алдаата.
Дэ, үчүгэй этии. Прези-
дентэ сахалыы бууктаах
сон кэпэртиилэр. Ол кэн-
ниттэн улахан концерт
буолла.

Итинтээн салгыы сессия үлэтин Верховный Совет дьэтигэр салбаата. Иккис боллуруосунан тута республикабыт аатын уларытты туһунан боллуруос киллэрининнэ. Бастаан үс вариант дьүүллэһингэ кирирдэ. Бастаан «Якутия» диэн тыллаах, иккинчэ быһаччы Саха Республикага диэн, үчүс ааты РСФСР Верховный Советын депутата Д. Бубякин кыллордо — Сахастан диэн. Бастаан куластааһынга ааттаа үчүс аспатылар.

Ийнэс куоластааһынна икки улахан куолаһы ыл-быттары киллэрдилэр. Сахастан диэн аат хаалла. Эмиэ хайдалара да ааспата. Онтон Президент М. Е. Николаев тыл эттэ. Сүрүөс хоһооно диэн «Якутия» диэн тылы республикага затыгар киллэриэххэ диэн. Анардасты Саха Республикага диэтэхпитинэ атын сирдэргэ тутуу бааччы өйдүү охсуохтара суо-ба диэн буолла. Ити ыллыктаах этин ылыһыл-тан, республикабыт аата уларыйда. Аны алта ыи-һиниэн бары официальной докумуоннарга «Саха (Якутия) Республикага» диэн аат киллэриллэх-тээх. Куоластааһынна ба-рыта 142 киһи кыттыбы-тыттан 10 киһи утарда, үс киһи түгүһү.

Верховный Совет Председатели талы мөккүр-Дээх содус буолла. Сессия буолуон биир хонук иһинэ оройуоннар представителлэре мустан саныабытын билсибэллэт. Билиги оройуонтан ити муһнаахха мин сыдьыбытым. Мирнэй, Нерюн-гри оройуоннарын представителлэре В. М. Власовы ааттаабытара, атыттар бары көрүтэ. К. Е. Иванов кандидатуратын турдубуһун С. Д. Кос-

түгшү представителдизин тал-
лан сессияда тыл эттор-
дубит. Климент Егорович
Иванов бу иининэ Прези-
дентини биргэ сөптөөхтүк
үлэлээтилер, парламент
үлэтин үчүгәйдик билэр,
атын сирдэргэ иинг сиб-
бэһи олохтоото диир
характеристикалаата. Тыл
этиитигэр В. М. Власов
бастакынан таарыста, кан-
дидатуратын туруорбут
дьонго махтанна уонна
бэйэтин кандидатуратын
устунарын туһунан бил-
лэрдэ. Бу иининэ Нерюн-
гри, Мирный депутаттара
иинини Верховная Совет
Председателя өгөрөрго
улахан үлэни ыһыттар.
Ол да иини буолуо, депу-
тат Боткунов Власов
этинини ыһымалыныр,
быһбар альтернативнай
төрүккэ ыһытлыахтаах
диир турда. Власовтан
тобо кандидатуратын ус-
туммутун өссө төгүл ла-
пылан ыйыттылар. Ону
киһилэрэ ким да мэхэй-
дэббэр, бэйэм бирэ бы-
һаарыным диир хардар-
да. Полковник Агебенян
Артур Николаевич Алек-
сеев кандидатуратын ту-
руора сырытта. Ону депу-
тат Е. П. Егоров: «Алек-
сеев президентскэй бы-
лааһы собулээбэтин ту-
һунан республика радио-
тоһон элэс турар. Оччо-
тугар иини Президенти

хэглэ хайдах бичрэг үзэ-
лэи сөбүү?» — дэи кэбис-
тэ. Бүтэһинкэ куоластаа,
һынгиса советох иһи — К.
Е. Иванов — иллэригиллэ.
Кистэлэг куоластааһын
түмүгэ маньыг буолла:
103 иһи — Иванов иһи,
36 иһи — Утары.

Рыболова кириги усул-убуйатыгар республика пайызын ээстии социальнай көмүскэллээх оңоруу дьаһалларын туһунан уураары биэргэттибит. Оһно республикада олох оһоруу орто таһыма 715 солкубайынан быһылыта. Хамнас сазмай алларааны таһыма 420 солк. таһынытхтээх. Пенсия алларааны кээмэйэ эһиэ иттиччэ буолуоҕа, онно оройуон коэффициентна аа-быллыада. Урдук үөрэх заведениелары студениа-рын стипендиялара 420 солк. намыһах буолуу-суоҕа. Орто анал үөрэх заведениелары, профес-сиональнай - техникум-уучилищелар үөрөнөөтти-лэрин стипендиялара хам-нас сазмай алларааны таһымын 80 бырыһыаны-гар таһынытхтээх. Итиннэ оройуон коэффициентна аа-быллыада.

А. ЗАХАРОВ,
Саха Республикатын
Верховнай Советын
депутата.

Мария Семе.
одна Савина

1975 сэлдэлэхха
Новосибирск а й.
даары полиграфиче-
ской училище-
ны бүтээн кэли.
дигтэн оройуон.
наары типогра-
фияда үдэлчир.
Нини уонча сым
хайыкка, онтон
кэлин сааастары
толорууга метран-
наһынан, набор-
чыгынан ситиһилээхтик
үдэлчир.

Типография зашиты сид-
тан сабалзан брошюрала-
ры, минигэлэри бэчэг-
тиир. Ол бородууксуады-
ры сабааччылар хамаатын
атымаллалар. Бу күнээр-
ге Мария Семеновна фи-
лологическая наука дон-

Снимок: орографическая топография подгитары М. С. Саввина уолна Д. Н. Семенов.

Т. Кардашевский фотота.

Сири анааһынга мунутуур нуорма

Сир реформата барарынан сибээстээн бу дымл тохсунуу 8 нүпүгэр райсовет президиумун сир аһааһыҥа мунутуур нуорманы олохтообун туһунан 8 М. дээх Ыһаһала тарыста.

Онуоха, бастаган, Сир туһунан РСФСР Со-
куонун 7—10 ыстатыйаларыгар олодурган, сов-
хоз үлэһитин сиргэ пайын кээмэйэ уонна баа-
һынай хабаабыстыба биир кинигэҕэр таксар
учаастаҕын мэнэ 10 гектарга диэри быһылын-
на. Иккиннин, нэтэх хабаабыстыбаны сайын-
нарар ниниттэн, туһааннаах сокуоннарга оло-
дурган, Советтар дьаһалларыгар бэриллибит
сир фондатыттан баралаах дьомго 4 гектарга
диэри киирээх сир участкага 5 сылтан 50
сылга диэри боддьохтоох арендага биэрэри
көтүлүлээнэ. Ол сельсоветтар сиргэ депутат-
скай комиссияларын уонна президиумнарын
уураахтарынан олохтоһуохтаах.

П. АРЖАКОВ.

